

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024**
Liedon kaupunginvaltuustolle

Kuva: Simo Lamminen, Lieto

Tarkastuslautakunta 21.5.2025

Sisällys

1.	Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus	3
2.	Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano	4
3.	Liedon kaupungin talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu sekä taseen tunnusluvut	5
4.	Hyvinvoinnin ja terveystavoitteiden edistämisen toteutuminen Liedossa	7
5.	Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	8
5.1	Kaupunginhallitus	8
5.2	Ympäristöterveyslautakunta	10
5.3	Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	11
5.4	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	13
5.5	Tekninen lautakunta	15
5.6	Liedon vesi	17
5.7	Kaavoitus- ja rakennuslautakunta	19
5.8	Konserniyhtiöt	20
5.9	Investoinnit	21
6.	Henkilöstö	22
7.	Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	24
8.	Allekirjoitukset	25

Kuvassa Liedon tarkastuslautakunta: vasemmalta Simo Lamminen, Simo Satto, Soili Leppänen (vpj), Eliisa Lehti, Loretta Saarimaa, Timo Inkinen (pj.) ja Päivi Tsokkinen. Kuvasta puuttuu Petteri Suhonen.

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2024 talousarvio alun perin tehtiin noin 260.000 € ylijäämäiseksi, mutta tilikauden aikana tapahtuneista muutoksista huolimatta lopullinen ylijäämä oli 1.2.milj.€. Ylijäämästä noin 0.750 milj. € on kaupungin osuus ja noin 0.450 milj€ Liedon veden osuus.

Kirjausten jälkeen taseessa olevan kaupungin kumulatiivisen ylijäämän määrä on 31.12.2024 ollut 19,244 miljoona euroa ja vastaavasti konsernitaseen ylijäämä on ollut noin 28,536 miljoona euroa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt nettobudjetin käyttötalousosassa kaupunginhallitukselle ja lautakunnille. Lisäksi kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan on myönnetty määrärahoja, joiden sitovuustaso on tietty kohde. Kaupunginhallitusta ja lautakuntia sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on mainittu valtuustoon nähden sitoviksi. Määrärahan sitovuustaso on toimintakate. Sitovuustasoon voidaan tehdä muutoksia vain valtuuston päätöksellä.

Tarkastuslautakunta haluaa korostaa kaupungin talousarvion laadinnassa täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava kaupungin rahankäyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kaupungin eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä. Tarkastuslautakunta haluaa vielä lisäksi korostaa, että kaupungin hallintosäännön 73 §:n mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Liedosta lieenee yleisesti muualla mielipide, kaupunki on “hyvämaininen, muuttovoittoinen, yritysystävällinen, jossa on hyvä elää ja toimia”. Tämä kuvastanee myös sitä, että kaupungin asioita hoidetaan hyvällä tavalla.

Timo Inkinen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KuntaL (410/ 2015) 121 §:n mukaan muun muassa arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja kaupungissa ja kuntakonsernissa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (arviointikertomus). Lisäksi uutena tehtävänä 1.6.2017 alkaen tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut valvoa KuntaL 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1.2024 alkaen

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Henrik Solin, pj. 24.3.2025 saakka	Pasi Isokangas
Timo Inkinen, pj. 24.3.2025 alkaen	Pasi Isokangas
Soili Leppänen, vpj.	Kirsti Karesluoto
Petteri Suhonen	Jani Rantanen
Simo Satto	Toni Latvalehto
Simo Lamminen	Kari Hautoniemi
Eliisa Lehti	Petra Loikas
Päivi Tsokkinen	Auli Loponen
Loretta Saarimaa	Jenni Kauppinen

Tilikauden 2024 arviointitoimintaa varten tarkastuslautakunnan kokouksissa on käynyt kuultavina

- kaupunginjohtaja Mika Ingi
- talousjohtaja Markus Maunula
- hyvinvointijohtaja Jani Äijälä
- toimialajohtaja, sivistyspalvelut Laila Mäkelä
- kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mari Mikkola
- henkilöstöpäällikkö Minna Kekarainen
- varhaiskasvatusjohtaja Elina Lindholm
- Keskikankareen päiväkodin johtaja Tuija Laine
- vesihuoltopäällikkö Aki Teini

Tarkastuslautakunta teki arviointikäynnin 30.10.2024 Keskikankareen päiväkotiin.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2024 tehtäviään varten yhdeksän kertaa.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana ja tarkastuslautakunnan sihteerinä JHT, HT Jukka Vuorio.

3. Liedon kaupungin talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu sekä taseen tunnusluvut

Ulkoiset ja sisäiset 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikk. €	Poikk. %
TOIMINTATUOTOT	34 246	- 900	33 346	33 778	432	1 %
Myyntituotot	15 561		15 561	15 593	32	0 %
Maksutuotot	2 180		2 180	2 205	25	1 %
Tuet ja avustukset	1 267		1 267	1 467	199	16 %
Muut tuotot	15 239	- 900	14 339	14 514	175	1 %
TOIMINTAKULUT	- 85 467	- 1 130	- 86 596	- 84 199	2 397	-3 %
Henkilöstökulut	- 42 134	- 530	- 42 663	- 40 368	2 294	-5 %
Palkat ja palkkiot	- 34 203	- 530	- 34 732	- 32 680	2 052	-6 %
Henkilöstösivukulut	- 7 931		- 7 931	- 7 688	243	-3 %
Palvelujen ostot	- 24 844		- 21 274	- 24 611	- 3 337	16 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 6 582		- 6 582	- 6 902	- 320	5 %
Avustukset	- 1 789		- 5 359	- 1 620	3 739	-70 %
Muut toimintakulut	- 10 118	- 600	- 10 718	- 10 697	21	0 %
TOIMINTAKATE	- 51 221	- 2 030	- 53 250	- 50 421	2 829	-5 %
VEROTULOT	44 369		44 368	45 237	869	2 %
MUUT VALTIONOSUUEDET	16 542		16 544	16 133	- 411	-2 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	- 1 430		- 1 478	- 431	1 047	-71 %
Korkotuotot	36		30	101	71	236 %
Muut rahoitustuotot	84		182	822	639	350 %
Korkokulut	- 1 500		- 1 500	- 1 254	246	-16 %
Muut rahoituskulut	- 50		- 191	- 99	92	-48 %
VUOSIKATE	8 260	- 2 030	6 183	10 518	4 335	70 %
POISTOT JA ARVONALENNUKSET	- 8 000		- 7 825	- 9 324	- 1 499	19 %
Suunnitelman mukaiset poistot	- 7 933		- 7 758	- 7 241	517	-7 %
Arvonalentumiset	- 67		- 67	- 2 083	- 2 016	3 023 %
TILIKAUDEN TULOS	260	- 2 030	- 1 641	1 194	2 835	-173 %
Poistoeron lisäys	5		5	5		1 %
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	265	- 2 030	- 1 636	1 199	2 835	-173 %

Kaupunginhallituksen on Kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja oli 1 994 145,77 euroa.

Kaupunginhallitus tekee tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavan esityksen:

- Tehdään poistoerojen vähennyksiä 5 045,64 euroa suunnitelman mukaan.
- Tilikauden ylijäämä 1 199 194,41 euroa kirjataan oman pääoman muutoksena taseeseen ylijäämäksi. Ylijäämästä Liedon kaupungin osuus on 739 493,23 euroa ylijäämää ja Liedon Veden osuus on 459 698,17 euroa alijäämää.

Kirjausten jälkeen taseessa olevan kaupungin kumulatiivisen ylijäämän määrä on 31.12.2024 ollut 19,244 miljoona euroa ja vastaavasti konsernitaseen ylijäämä on ollut noin 28,536 miljoona euroa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt nettobudjetin käyttötalousosassa kaupunginhallitukselle ja lautakunnille. Lisäksi kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan on myönnetty määrärahoja, joiden sitovuustaso on tietty kohde. Kaupunginhallitusta ja lautakuntia sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on mainittu valtuustoon nähden sitoviksi. **Määrärahan sitovuustaso on toimintakate. Sitovuustasoon voidaan tehdä muutoksia vain valtuuston päätöksellä.**

Kaupunginvaltuusto vahvistaa sitovat tavoitteet verotuloihin, valtionosuuksiin sekä rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat erät ovat pitkäaikaisten lainojen ja antolainasaamisten lisäys.

Taseen tunnusluvut ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta:

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	39	42
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	59	53
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	19 244	18 045
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	931	874
Lainakanta 31.12., 1 000 €	63 757	53 112
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 085	2 574
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	74 102	61 264
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	3 586	2 969
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	399	417
Asukasluku	20 666	20 635

Liedon kaupungin lainakanta kasvoi noin 10,6 miljoonaa euroa vuonna 2024. Rahavarat olivat 31.12.2024 noin 3,1 miljoonaa euroa eli noin 0,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin 31.12.2023 (3,6).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta katsoo, että Liedon kaupungin taloudellinen asema on kohtuullisen vahva. Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on vuoden 2024 lopussa ollut noin 19,2 miljoonaa euroa ja vastaava ylijäämä on konsernitaseessa noin 28,5 miljoonaa euroa.

Kokonaisuutena kaupungin tilikauden tulos toteutui talousarviota parempana, noin 2,835 miljoonalla eurolla. Toimintakulut toteutuivat 2,397 miljoonaa euroa ja rahoitustuotot ja -kulut 1,047 miljoonaa eurolla talousarviota parempana.

Tarkastuslautakunta haluaa korostaa kaupungin talousarvioin laadinnassa täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava kaupungin rahankäyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kaupungin eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä (ks. tarkemmin Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja suunnitelma, kohta 3.2.4., Kuntaliitto 2022).

Tarkastuslautakunta haluaa vielä lisäksi korostaa, että kaupungin hallintosäännön 73 §:n mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Kuntalain 110 §:ssä määrätään, että ”Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota”. Tarkastuslautakunta kehottaa toimialoja tarkentamaan taloussuunnitteluaan.

Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen 31.3.2025 päättämä ja hyväksymä tilinpäätösasiakirja sisältää useita teknisiä lasku/kirjoitusvirheitä, joista osa on pystytty korjaamaan tilintarkastusprosessin aikana. Esimerkkinä virheestä yllä olevassa taulukossa on palveluiden ostojen ja avustusten kohta, jossa *alkuperäinen talousarvio ja talousarvio muutokset* -kohdat poikkeavat yhteensä 3,570 miljoonalla eurolla (punainen laatikko, erot ristikkäin kumoavat toisensa). Tilinpäätökseen on saattanut jäädä tilintarkastuksen jälkeenkin virheitä, jotka eivät kuitenkaan kokonaisuutta ajatellen ole niin merkittäviä, etteikö tilinpäätös antaisi oikeaa ja riittävää kuvaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta.

Tarkastuslautakunta suosittelee kehittämään tilinpäätöksen laatimisprosessia, jotta kaupunginhallitus voi riittävällä varmuudella luottaa tilinpäätöstietojen oikeellisuutteen allekirjoittaessaan tilinpäätösasiakirjan.

4. Hyvinvoinnin ja terveystavoitteiden edistämisen toteutuminen Liedossa

Kuntaliitto toteaa nettisivuillaan, että kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Nykyään myös turvallisuuden teemat, etenkin arkiympäristön turvallisuus, yhdistetään luontevaksi osaksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuutta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on hyvinvointialue.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluiden kehittäminen alkoi painottuen tarpeiden kartoitukseen, edunvalvontaan ja vapaaehtoisten yhteistyön kehittämiseen.

- Hyvinvointijohtaja valittiin keväällä 2023.
- Hallintosääntöön tehtiin muutokset koskien hyvinvointialueen muodostamista sekä kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.
- Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan yhtenä valtuustoon nähden sitovana tavoitteena oli terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.
- Toimenpiteistä kesken ovat kunnan osallisuusohjelman laatiminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämishjelman laatiminen.

Voimassa olevia hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyviä suunnitelmia

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021–2025
- Liedon terveystoimintasuunnitelma 2022–2025
- Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2022–2025

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että Liedon kaupungissa on tehty ja tehdään edelleen useita toimia asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lautakunta kokee tärkeänä, että kaupungilla on oma osaava hyvinvointijohtaja. Liedon kaupungissa aloittaa uutena lautakuntana 1.6.2025 alkaen hyvinvointilautakunta.

Konsernihallinnon tulosalueen yksi tavoite oli terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämän tavoitteen kaksi toimenpidettä olivat kunnan osallisuusohjelman laatiminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämishjelman laatiminen. Molempien ohjelmien laatiminen on kesken. Tarkastuslautakunta korostaa näiden ohjelmien laatimisen tärkeyttä.

Tarkastuslautakunta esittää edelleen, että kaupungin talousarviossa esitetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä mahdollisimman konkreettisia, mitattavissa olevia tavoitteita. Myös tavoitteiden saavuttamista kuvaavat mittarit tulisivat olla mahdollisimman selkeitä ja kuvaavia.

Tilinpäätöksessä tulisi selkeästi raportoida, miltä osin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden saavuttamisessa kaupungissa on onnistuttu ja missä on parannettavaa ja missä aikataulussa parannukset on suunniteltu tehtävän.

Tarkastuslautakunta huomauttaa ja pyytää selvitystä, onko kaupunki unohtanut vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjassa mainitun Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, josta kerrotaan seuraavaa. ”Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen alkoi v. 2022 ja se koskee kaikkia toimialoja. Suunnitelmaa arvioidaan vuosittain.”

5. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

5.1 Kaupunginhallitus

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	10 384		10 384	10 258	- 126	-1,21 %
TOIMINTAKULUT	- 9 584		- 9 584	- 8 710	873	-9,11 %
TOIMINTAKATE	800		800	1 548	748	93,40 %

Toimintakate on valtuuston nähden sitova

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintakate toteutui noin 750 000 euroa talousarviota parempana. Pelkästään työllistämisen tulosalueen henkilöstökuluista säästyivät työllistämismäärärahoja 450 000 euroa. Tämä määrärahasäästö johtui siitä, että työllisyyspalveluiden siirtyminen kaupungin vastuulle (TE24-uudistus) tapahtui vasta vuoden 2025 alussa. Osittain määrärahasäästö johtui Kisällikellarin toiminnan supistamiseen liittyvistä syistä. Kyse on ollut henkilökunnan palkkamäärärahoista tai työllistettävien lietoilaisten työllistämisen varoista.

Konsernihallinnon toimintakate oli 295 000 euroa talousarviota parempi, koska palveluostot alittuivat 280 000 eurolla.

Joukkoliikenne Fölin laskennalliset matkamäärät kasvoivat n. 15 prosenttia.

Työllistämisen tulosalue. Työttömyys Liedossa on kasvanut koskien myös nuorisotyöttömyyttä ja pitkäaikaistyöttömiä. Työttömiä oli vuoden aikana keskimäärin 615 henkeä, kun vuonna 2023 määrä oli 491. Avomien työpaikkojen määrä väheni vuodessa 35 %. Työtoiminnan ja kierrätystoiminnan supistamiset vaikuttivat palvelujen vähenemiseen, mutta myös toimintatuottojen ja toimintakulujen supistumiseen. Tuotot vähenivät 179 000 euroa (-27,05 %) ja kuluissa säästyivät 583 000 euroa (-25,71 %). Toimintakate oli 403 000 euroa arvioitua parempi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta pitää periaatteessa positiivisena asiana, että kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintakate toteutui noin 0,75 miljoona euroa (93,40 prosenttia) talousarviota parempana.

Merkittävä määrärahasäästö olisi pitänyt tuoda talousarviomuutoksena vuoden 2024 aikana valtuustoon. Tarkastuslautakunta korostaa edellisen talousarvionvuoden tavoin talousarvion täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava kaupungin rahankäyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan mahdollisimman tarkasti.

Julkiset työllisyyspalvelut siirtyivät 1.1.2025 alkaen kuntien vastuulle. Tarkastuslautakunta korostaa työllisyyspalvelujen toimivuuden ja varsinkin tuloksellisuuden merkitystä lietolaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kaupunginhallituksen valtuuston nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisilta osin

Kuva: Eliisa Lehti, Liedon Vanhalinnan linnavuori

5.2 Ympäristöterveyslautakunta

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	1 732		1 732	1 750	18	1,01 %
TOIMINTAKULUT	- 1 931		- 1 931	- 1 979	- 48	2,48 %
TOIMINTAKATE	- 199		- 199	- 229	- 30	15,27 %

Toimintakate on valtuuston nähdén sitova

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Tavoitteet ovat toteutuneet. Toimintakate on ylittynyt 15,27 %, mutta summa ei ole kokonaisuuden nähden olennainen (-30 000 euroa).

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa on yksi tulosalue, ympäristöterveydenhuolto. Kaupunginhallitus kertoo tilinpäätöksessä, että kohtelemme toiminnanharjoittajia tasapuolisesti, annamme asiantuntevaa neuvontaa ja ohjausta sekä palvelemme sujuvasti ilmoitus- ja lupa-asioissa. Henkilöstölle on asetettu selkeät vuosittaiset tavoitteet ja vastualueet. Asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti ja henkilöstöresurssia suhteutetaan toimintaympäristön ja tehtävien muutoksiin. Liedon ympäristöterveyspalvelut keskittyy suunnitelmakaudella hoitamaan lainsäädännön mukaiset kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät kuntastrategian edellyttämällä tavalla: tarpeenmukaisesti, kustannustehokkaasti, yritysmuotoisesti ja laadukkaasti.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että ympäristöterveyslautakunta on saavuttanut olennaisilta osin tavoitteensa talousarviossa annettujen resurssien puitteissa.

Kuva: Simo Lamminen, Nautelankosken vanha sauna ja revontulet:

5.3 Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	2 507		2 507	2 750	243	9,69 %
TOIMINTAKULUT	- 49 214	- 530	- 49 744	- 48 312	1 432	-2,88 %
TOIMINTAKATE	- 46 708	- 530	- 47 238	- 45 563	1 675	-3,55 %

Lautakunta on toimintakuluiltaan Liedon suurin. Toimintakuluja kertyi 48,3 miljoonaa euroa, mikä alitti talousarvion 1,4 miljoonalla eurolla. Toimintatuottoja kertyi 243 000 euroa (9,69 %) arvioitua enemmän. Varhaiskasvatukseen anottua 530 000 euron määrärahaa ei lopulta tarvittu.

Lukion saama valtionosuus ei kata kuluja, kunnan omaa rahoitusta tarvittiin 350 000 euroa.

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Toimialan pääteema on ollut turvallisuus ja yhteisöllisyys. Yhteistyötä ja sen tarpeellisuutta eri toimijoiden kesken on kuvattu hyvin (mm. rakentaminen, tilapalvelut, kaavoitus, palkka- ja taloushallinto, lapset ja nuoret, vanhemmat, työntekijät).

Valtuuston nähdessä sitovia tavoitteita on 13 kpl. Tavoitteet ovat toteutuneet.

Uusi yläkoulu rakentuu sovitussa aikataulussa ja pääsemme näillä näkymin 1.8.2026 pois väistötiloista, toteaa kaupunginhallitus tilinpäätöksessään. Hajautettu toiminta ei lisää yhteisöllisyyttä, mutta joskus se on pakon sanelemaa. Keskikankareen uusi päiväkotitoiminta puolestaan valmistui Loukkaisten alueelle kesäkuussa 2024. Turvalliset ja terveelliset tilat ovat jaksamisen perusta niin henkilökunnalle kuin lapsille, oppilaille ja opiskelijoille.

Sivistyspuolella korostuu sosiaalinen turvallisuus, johon kuuluvat osallisuuteen, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät asiat. Jokaisella ihmisellä on perustarve kuulua joukkoon ja olla osa yhteisöä. Varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa aikuisen tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on mahdollisuus olla osa vertaisryhmää. Yhteisöllisyys luo turvallisuutta. Vanha sanonta kertoo totuuden; ”niin metsä vastaa kuin sinne huudetaan”. Yhteisöllisyyden myötä mm. pojat kiinnittyvät paremmin kouluihin, mikä näkyy Pisa-tutkimustuloksissakin. Uudet Pisa-tulokset julkaistiin joulukuussa 2023. Tulosten perusteella oppimistulokset ovat edelleen laskusuunnassa niin Liedossa, kuin koko Suomessa. Varsinais-Suomen yliopiston tutkimustulokset, joihin osallistuvat kaikki kaupungin 3–9.-luokkalaisten äidinkielen, matematiikan ja koulumotivaation osalta.

Valtakunnan tason päätöksillä on omat heijastusvaikutuksensa kuntapuolelle. Nähtäväksi jää, miten perusturvaan suunnitellut leikkaukset alkavat näkyä koulujen ja varhaiskasvatuksen arjessa ja toimiiko hallitusohjelmaan kirjattu nuorten terapiatakuu todellisuudessa. Tätä kirjoitettaessa terapiatakuu on vielä sanahelinää, toteaa kaupunginhallitus. Varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja lisättiin, mutta siihen ei ole varattu kuitenkaan riittävästi rahoitusta. Kaupunginhallitus toivoo Varsinais-Suomeen nopeatahtisempaa muutokoulutusta, että saavuttaisiin tiukasti määritellyt kelpoisuusehdot annetussa aikataulussa. Tätä tietoa Liedon kaupunki on vienyt eteenpäin sekä Varsinais-Suomen liiton kautta että seutuhallituksen kautta.

Yhteistyömuotojen kehittäminen hyvinvointialueen kanssa jatkuu edelleen - välillä olemme menneet jo pieniä askelia eteenpäinkin, toteaa kaupunginhallitus tilinpäätöksessään.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisilta osin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että riskien ja niiden arvioinnin ja toteutumisen analysointi on kiitettävän monipuolista, mikä antaa erinomaiset lähtökohdat kehittämis- ja korjaustoimenpiteiden suunnittelulle ja toteuttamiselle. Suurin riski on valtionosuuksien jälkeenjääneisyys. Toimialalta löytyy runsaasti faktaa tiedolla johtamisen tueksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimialalla on saavutettu myös toiminnalliset tavoitteet huolimatta varhaiskasvatus- ja koulupaikkojen palveluiden kysynnän kasvusta etenkin kaupungin kasvualueilla.

Tarkastuslautakunta toteaa positiivisena asiana, että yhteistyömuotojen kehittäminen hyvinvointialueen kanssa jatkuu edelleen. Kaupunginhallitus kertoo, että välillä on menty jo pieniä askelia eteenpäinkin.

Yhtenä tavoitteena on ollut lukion vetovoimaisuuden kasvattaminen ja siinä on onnistuttu, sillä kaikki lukion opiskelupaikat on saatu täytettyä vuonna 2024.

Tarkastuslautakunta suoritti katselmuksen 30.10.2024 Keskikankareen päiväkotiin

5.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	356		356	477	121	34,17 %
TOIMINTAKULUT	- 4 184		- 4 184	- 3 966	218	-5,21 %
TOIMINTAKATE	- 3 829		- 3 829	- 3 489	340	-8,87 %

Toimintatuotot ylittyivät 121 000 euroa (+34,17 %) ja toimintakulut alittuivat 218 000 euroa, jolloin toimintakate oli 340 000 euroa (+8,87 %) talousarviota parempi.

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Kaupunginhallitus aloittaa toimialan tilinpäätöksessään tilikaudelta 2024 sanoilla ”**Hyvinvointia kaupunkilaisille**”. Kaupunginhallitus jatkaa selostamalla, että palveluiden digitalisoituminen tarjoaa monia mahdollisuuksia ja helpottaa asioiden hoitamista, nopeuttaa prosesseja ja mahdollistaa palveluiden tarjoamisen myös sinne, minne ne eivät ehkä muutoin maantieteellisesti yltäisi.

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet, mutta Lieto-opiston osa-aikaisen iltavahtimestarin palkkaaminen ei ole toteutunut. Tarve palkkaamiselle ei ole poistunut.

Lieto-opiston keskeisin tavoite on yhteisöllisyyden edistäminen. Opiston kursseja voivat nuoret hyödyntää muissa opinnoissaan.

Kolmannen sektorin avustuspäärahoihin on saatu lisäystä.

Valtionosuuksien väheneminen on uhka vapaa-aikatoimen rahoitukselle.

Kirjaston, Lieto-opiston ja liikuntapalveluiden käyttö oli runsasta. Kirjaston aukioloa jouduttiin supistamaan ilkvallan takia ja aukiolo toteutui vain 63 prosenttisesti. Kirjaston lainojen määrä jäi reilusti edelliseen vuoteen verrattuna ja tavoitteesta jäätin n. 8 prosenttia. Nuorten aikuisten kirjastopalvelujen käyttö on vähentynyt.

Perheliikuntaa ja seniorien liikuntatapahtumia lisättiin 3–6 kertaisiksi edelliseen vuoteen verrattuna.

Lieto-opiston yksi keskeisistä tavoitteista on yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen. Opiston kurssitarjonnasta löytyy myös v. 2024 makupaloja kaiken ikäisille. Osaamisperusteisuus -kursseilta opiskelijan oli mahdollisuus saada myös arviointi Omaan Opintopolkuun ja näin se voidaan lukea hyväksi esimerkiksi muissa opinnoissa. Lieto-opisto teki yhteistyötä myös Liedon lukion ja yrittäjien kanssa muun muassa Innovaatiokampukseen liittyvien koulutusten osalta. Opistotalon (vanha kunnantalo) saneerauksen tarvekartoitus tehtiin v. 2024 aikana, mutta päätöksiä peruskorjauksesta ja muista jatkotoimenpiteistä tehtäneen vasta vuoden 2025 aikana.

Kaupunginhallitus kertoo, että avustuspäärahaan saimme pientä lisäystä eli yhteensä 15 000 euroa liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustuksiin. Yhteistyö järjestöjen ja seurojen kanssa on ollut toimivaa. Vapaaehtoisten

toimijoiden määrä yhdistyksissä pienenee koko ajan. Hyvinvointialueen kanssa kaupunki on käynyt alustavat avustusten jakoperiaatteet läpi ja päällekkäisyyksiä ei em. jakoperusteissa näytä olevan, kertoo kaupungin hallitus.

Kaupunginhallitus kertoo, että hankeavustuksia haimme koko vuoden ajan ja sitä kautta saimme lisättyä ja monipuolistettua kaupunkilaisten hyvinvointia fyysisen kunnon, sosiaalisen pääoman sekä yhteisöllisyyden osalta. Teemallisia ja toiminnallisia tapahtumia kaupunki toteutti kirjallisuuden, musiikin, kuvataiteen, filosofisten keskustelujen ja liikunnan tiimoilta yhteistyössä koko vapaa-aikapuolen kanssa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa toimintakатteen poikkeaman johtuvan liikuntapaikkatuottojen, Lieto-opiston vetovoiman kasvusta, sekä henkilöstökulujen säästöjen osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa kirjaston asiakasmäärän nousseen kansalliskirjaston e-palveluiden kautta. Negatiivisena seikkana pidetään kirjaston aukioloaikojen supistumista, joka saattaa aiheuttaa käyttäjien siirtymistä muiden palveluiden pariin. Kirjaston aukioloaikojen supistamisen suuri syy ollut ilkeivalta.

Tarkastuslautakunta toteaa liikuntatoimen onnistuneen hyvin perheliikunta- ja senioritapahtumien järjestämisen osalta. Muutenkin liikunnan osallistujamäärät koronavuosien jälkeen kasvaneet huomattavasti

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimialalla on pääosin saavutettu toiminnalliset tavoitteet huolimatta päätöksien puuttumisesta Lieto-opiston iltavahtimestarin palkkaamisesta ja Lieto-opiston peruskorjaamisesta.

5.5 Tekninen lautakunta

Teknisten palveluiden toimiala vastaa kunnan kiinteästä omaisuudesta eli kiinteistöistä, puistoista, kaduista ja metsistä sekä vesi- ja viemäriverkostosta. Hyvin hoidettu omaisuus tuo kunnalle vetovoimaisuutta ja vähentää hallitsemattomia yllättäviä korjauskustannuksia ja tekee talouden suunnittelusta helpompaa tuleville vuosille. Rakennusten, ulkoalueiden, katujen ja kunnan halki kulkevien teiden turvallisuus on toiminnan ykkösprioriteetti. Myös asiakkaille suoraan annettavat palvelut, kuten kiinteistönhoito, ruokapalvelut ja puh-tauspalvelut edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia, minkä vuoksi niiden toimivuuden varmistaminen on erittäin tärkeä osa toimintaa.

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	16 309		16 309	16 514	205	1,26 %
TOIMINTAKULUT	- 18 492	- 600	- 19 092	- 18 940	152	-0,80 %
TOIMINTAKATE	- 2 183	- 600	- 2 783	- 2 426	357	-12,82 %

Toimintatuotot ja toimintakulut sekä toimintakate

Tuotot muodostuivat hieman talousarviota paremmiksi (1,2 %). Tämä johtuu tilapalveluiden, ruoka- ja puh-tauspalveluiden, sekä infrapalveluiden talousarviota korkeammista toimintatuotoista. Toimintakulut alittui-vat talousarvioon nähden (-1,07 %). Eniten euromääräistä alitusta verrattuna talousarvioon tuli Liedon veden osalta, sekä Infra- ja puhtauspalveluiden osalta. Toimintakate on koko teknisen lautakunnan eli teknisten palvelujen osalta (noin 400 000 €) parempi kuin talousarviossa.

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Vuonna 2024 oli tavoitteena parantaa toimialan pito- ja vetovoimaa tekemällä muutamia organisaatioon liit-tyviä uudistuksia, jotka olivat menestyksellisiä. Vuoden 2023 aikana asiointipisteen palvelut siirtyivät toi-minnallisesti teknisten palveluiden hallinnon alle ja asiointipisteen kustannukset sisältyivät teknisten palve-luiden vuoden 2024 talousarvioon. Ruoka- ja puhtauspalvelujen organisaatiomuutokseen sisältyi tulosaluei-den yhdistämisen myötä palveluiden kehittäminen, yhdenmukaistaminen ja johtamisen vahvistaminen.

Heikko talouden suhdanne heijastuu julkiseen talouteen monin tavoin, minkä lisäksi viime vuosien nopea inflaatio on kasvattanut menoja vuonna 2024. Hintojen nousu oli keskimäärin 1,6 % (kuluttajahintojen vuo-simuutos) vuonna 2024. Vuodelle 2024 ei kohdistunut erityisen merkittäviä kustannusnouσουja materiaalei-hin, palveluihin tai energiakustannuksiin. Talven lämmitystarve oli hieman keskimääräistä alhaisempi, au-rausten tarve alhaisempi ja hiekoitusten tarve taas keskimääräistä suurempi. Työehtosopimusneuvotteluiden tuloksena sovitut palkankorotukset lisäsivät kuluja yli 3 %.

Yhteistyö muiden toimialojen kanssa on keskeistä kustannustehokkuuden saavuttamiseksi. Käyttötalouteen vaikuttaa erityisesti tilojen käyttö ja loma-aikojen käyttöaste. Vuoden 2024 yhtenä merkittävänä toimenä on energiatehokkuuden parantaminen kaupungin omistamissa kiinteistöissä ja energiankulutuksen seurantaa ke-hitettiin säästökohteiden löytämiseksi. Kaupungin talouden sopeuttamistoimien johdosta on turhista tiloista pääosin luovuttu, mutta toisaalta varhaiskasvatuksen nopeasti kasvanut tarve on tuonut uuden ja akuutin haasteen toimitilojen tarpeeseen.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tekninen lautakunta on alittanut talousarviossa asetetun toimintakatteensa (valtuuston nähden sitovia nettomäärärahoja on säästynyt) noin 0,357 miljoonalla eurolla (12,82 prosentilla).

Liedon hallintosäännön 73 §:ssä määrätään talousarvion muutoksista, jonka mukaan: *”Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.”* Merkittävä määrärahasäästö olisi pitänyt tuoda talousarviomuutoksena vuoden 2024 aikana valtuustoon. Tarkastuslautakunta korostaa edellisen talousarvionvuoden tavoin talousarvion täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava kaupungin rahankäyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan mahdollisimman tarkasti.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan, tekninen lautakunta on saavuttanut toiminnalliset tavoitteensa olennaisilta osin.

Tarkastuslautakunta on kuitenkin edelleen huolissaan kaupungin tilojen ja infran huolto – ja kunnossapidosta. Kunnossapitosuunnitelman täytäntöönpanossa pitää määritellä selkeästi siitä, kuka vastaa toimenpiteiden toteutuksesta ja valvonnasta.

Kuva: Aurajoki, Simo Lamminen

5.6 Liedon vesi

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	5 359		5 359	5 115	- 244	-4,55 %
TOIMINTAKULUT	- 4 254		- 4 254	- 3 718	536	-12,60 %
TOIMINTAKATE	1 105		1 105	1 397	292	26,43 %

Liedon kaupungin tilikauden ylijäämä oli 1,2 miljoonaa euroa, joka on noin 900 tuhatta euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Vuoden 2023 ylijäämä oli 2,7 miljoonaa euroa. Tilikauden 2024 ylijäämästä kaupungin osuus on noin 0,8 miljoonaa euroa ja Liedon Veden osuus noin 0,4 miljoonaa euroa.

Toimintatuotoista tarkastuslautakunta toteaa, että Liedon Veden toimintatuotot jäivät 0,244 miljoonaa euroa (-4,55 prosenttia) alle talousarvion. Syinä mainitaan energian kallis hinta, asiakkaiden vedenkulutuksen väheneminen ja **ylibudjetointi**. Pääsyyksi kerrotaan laskutettavien jätevesimäärien jääminen alhaisemmalle tasolle. Tällaisesta ei tilinpäätösasiakirjassa ole kuitenkaan tietoa. Taulukossa ”Tulosalueen suoritteet ja vertailuhinnat” on koko TA2024-sarake virheellinen vesi- ja jätevesimäärien osalta.

Toimintakuluissa syntyi kokonaisuudessaan säästöä eli ne jäivät 0,536 miljoonaa euroa (-12,60 prosenttia) alle talousarvion. Yksittäisistä toimintakuluista toisaalta kasvoivat Turun Seudun Vesi Oy:n ja Turun Seudun Puhdistamo Oy:n omistusosuuksien kasvun johdosta nousseet rahoituskulut sekä rakennusmateriaalien ja tarvikkeiden hintojen kallistuminen. Liedon Veden sähkönkulutus pysyi edellisvuoden tasolla ja uusi sähkö-sopimus oli edullinen.

Valtuustoon nähden sitova toimintakate jäi lopulta ylijäämäiseksi 0,292 miljoonaa euroa (+26,43 prosenttia).

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Liedon Vesi toimittaa laadukasta talousvettä häiriöttä kuluttajille ja johtaa jätevedet häiriöttä jätevesien puhdistuslaitokselle Kakolanmäen kalliopuhdistamoon. Käyttövesi ostetaan Turun Seudun Vesi Oy:ltä, vuotuinen kulutus on n. 1,15 Mm³.

Pääosa Tarvasjoen talousvedestä johdetaan Liedosta paineenkorotusaseman kautta kuluttajille. Tarvasjoen pohjoisosiin talousvesi (n. 25 000 m³) ostetaan Parravahan Vesi Oy:ltä. Tarvasjoen varavesiyhteys on Pöytä ja Auran verkostosta, varavesiyhteys Lietoon on Aurasta Päivästäntien kohdalla.

Asiakkailta peritään kulutusmaksua talousvedestä ja jätevedestä vedenkulutuksen mukaan. Etäluettavia vesimittareita asennetaan kaikkiin uusiin kohteisiin. Lisäksi peritään erillisillä sopimuksilla jäteveden siirtomaksuja Auran ja Marttilan kunnilta sekä Saukonojan vesihuolto –osuuskunnalta. Turun Seudun Puhdistamo laskuttaa Auran sekä Marttilan kunnan jätevesimaksut suoraan ko. kunnalta. Lisäksi Saukonojan vesihuolto- osuuskunnan maksu sisältää sopimuksen mukaiset investointikulut Liedon Vedelle.

Turun Seudun Vesi Oy ja Turun seudun puhdistamo Oy osakassopimusmuutokset aiheuttavat lisääntyviä kustannuksia mm. investointien osalta. Liedon omistusosuus TSP:ssä kasvoi lisääntyneiden jv-määrien sekä pitoisuuksien vuoksi. Vuonna 2024 alusta voimaan tuli uusi taksa ja valtuuston päätöksellä Liedossa otetaan 1.4.2025 käyttöön perusmaksu sekä talousveden että jäteveden osalta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että Liedon Veden toimintakate ylittyi talousarviossa olleen 1,105 miljoona euroa 0,292 miljoona eurolla (+26,43 prosenttia). Lisäksi tarkastuslautakunta muistuttaa, että tietoinen tulojen ylibudjetointi ei ole kuntalain mukaista.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan Liedon Veden toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisilta osin.

Kuva: Simo Lamminen, Taatilan yhtenäiskoulu.

5.7 Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

Kaavoituksen tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää korkealaatuista rakennettua ympäristöä, joka tarjoaa asukaille vaihtoehtoisia asuin-, työpaikka- ja virkistysalueita. Mittaustoimi tuottaa maaomaisuuden hallintaan, kiinteistöjen muodostamiseen ja paikkatietoihin liittyviä palveluja.

Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	2 883	- 1 150	1 733	1 918	185	-3,28 %
TOIMINTAKULUT	- 1 873		- 1 872	- 2 058	- 185	9,97 %
TOIMINTAKATE	1 010	- 1 150	- 141	- 141	0	-0,00 %

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilikautena 2024

Liedon kaupungin väestömäärään ei tullut merkittävää muutosta verrattuna vuoteen 2023. Kaavoituspalveluissa on ollut 2024 henkilöstövaihdoksia ja resurssipula, joka on heijastunut asemakaavojen valmistumisaikatauluihin. Asemakaavoituksella kuitenkin pyrittiin varmistamaan riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta asuin- ja yritysrakentamiselle. Kaavoituksen painopisteet olivat ensisijaisesti nykyisten kaava-alueiden laajennusalueille.

Kanta-Liedon osayleiskaavan valmistelu on edennyt ja OAS on saatu valmiiksi. Kanta-Liedon osayleiskaavan valmistelua jatketaan vuonna 2025. Maaria - Ilmaristen osayleiskaava ei ole edennyt, vaan odottaa vieläkin Turun kaupungin päätöksentekoa. Liedon keskusta-alueen kehittämissuunnitelma on edennyt ja tarvittavia selvityksiä siihen on tehty. Murronväljän aurinkovoimalakentän osayleiskaava-aloite hyväksyttiin valtuustossa.

Asemakaavoituksen tuotannon ja tarjonnan painopisteenä oli ensisijaisesti nykyisten kaava-alueiden luonteille laajennusalueille. Asemakaavoja valmistui vuonna 2024 kaksi kappaletta: Keskiläntien asemakaavan muutos ja Tammen laajennusalue. Saukonojantie 2 asemakaava ja asemakaavan muutoksen ja Säästöpankkitalon ympäristön asemakaavan muutoksen kaavoitus- ja rakennuslautakunta palautti valmisteluun. Sillilä 4 asemakaava ja asemakaavan muutoksen hyväksyntä siirtyi vuoden 2025 puolelle.

Raakamaan hankintaan oli varattu 2 miljoona euroa ja sitä käytettiin 1,45 miljoona euroa. Raakamaata hankittiin kaupungin keskeisiltä alueilta 27 ha. Keskustan alueelta ostettiin kolme omakotitalokiinteistöä.

Tontinmyyntituotot on käsitelty lautakunnassa kuukausittain ja talousarvion mukainen tontinmyyntitavoite oli 1,7 miljoona euroa. Tontinmyynnin kannalta vuosi 2024 oli haasteellinen ja tontinmyyntitulot jäivät talousarviosta noin 0,94 miljoona euroa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin toimesta kaavoitus, infrarakentaminen, rakennusluvut ja tarkastukset saadaan nopeasti tehdyksi.

Tämä on myötävaikuttanut siihen, että Liedon kaupunki koetaan yrittäjäystävällisenä kaupunkina.

5.8 Konserniyhtiöt

Liedon lämpö Oy

Liedon Lämpö Oy tuottaa ja toimittaa kohtuuhintaista kaukolämpöä toiminta-alueensa sopimusasiakkaille. Liittymismaksuilla ja perusmaksutuloilla katetaan verkostojen rakentamiskulut. Lämpöyhtiön verkostoa kasvatetaan huomioon ottaen kaavoituksen ja alueen taloudellisen kehityksen vaatimukset. Kasvua haetaan vain taloudellisesti kannattavalla tavalla.

1 000 EUROA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
Tuloarviot ja määrärahat						
Tulot	4 229	0	4 229	6 250	2021	48%
Menot	-3 562	0	-3 562	-4 374	-812	23%
Poistot	-437	0	-437	-473	-36	8%
Rahoituserät ja verot	-227	0	-227	-188	38,5	-17%
Tilinpäätössiirrot				-1 168		
Tulos	4	0	4	47	43	1075%

Liedon Asunnot Oy

Tuottaa ja ylläpitää kysyntään nähden riittävää vuokra-asuntokantaa.

1 000 EUROA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
Tuloarviot ja määrärahat						
Tulot	2 292	0	2 292	2 188	-104	-5%
Menot, poistot, rahoituserät, varaukset, tilinpäätössiirrot	-2 288	0	-2 288	-2 191	97	3%
Tulos	4	0	4	-3	-7	-4200%

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Liedon Lämpö Oy: Tuloja saatiin 2 021 000 euroa talousarviota enemmän. Päästökaupan tulot olivat 1 214 000 euroa. Menot ylittivät talousarvion 812 000 eurolla. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tulos oli 47 000 euroa.

Liedon Asunnot Oy:n tilikauden 2024 tappio oli rahoitustuottojen ja -kulujen sekä ennen tilinpäätössiirtoja -2 590 euroa (poistoeron muutos + 42 305 euroa ja vapaaehtoisten varausten muutos + 126 913 euroa). Kaupungin talousarviossa tavoite oli + 4 000 euroa. Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot olivat tilikaudella 2,193 miljoona euroa tavoitteen ollessa 2,292 miljoona euroa. Tavoitteesta jäätin noin -100 000 euroa. Liedon Asunnot Oy:n valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisilta osin.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kiinnittämään erityistä huomioita vuokratästen nopeaan reagointiin: vuokrasaatavien määrässä on edelleen nousua vuoden 2023 arvoon verrattuna noin 20 prosenttia. Vuokratästen hallinnassa voidaan hyödyntää muun muassa asumistukien maksua suoraan vuokranantajalle.

Liedon Innovaatiokampus Oy:n tilinpäätös oli voitollinen noin 18 000 euroa ennen tuloveroja, mikä johtui tulojen ylittymisestä, sen sijaan menot toteutuivat talousarvion mukaan.

5.9 Investoinnit

Yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikk. €	Poikk. %
Investoinnit						
Menot	- 20 415	- 140	- 20 555	- 19 341	714	-4 %
Tulot	0	0	0	207	207	0 %
Netto	- 20 415	- 140	- 20 555	- 19 134	1 630	-8 %

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että investointien suunnitelman tarkkuutta ja toteuttamista tulee edelleen parantaa. Investointeihin on haettu tilikauden aikana lisämäärärahaa 0,140 miljoona euroa, mutta investointien lopullinen toteutuma on jäänyt muutetusta talousarviosta 1,630 miljoona euroa (-8 %) investointien toteutuman ollessa 19,134 miljoona euroa muutetussa talousarviossa suunnitellun 20,555 miljoonan euron sijaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että investointien määrärahalisäysten sijaan pyritäisiin ensisijaisesti tekemään tarvittavia talousarviomäärärahamuutoksia investointihankkeiden kesken.

Kuva: Simo Lamminen, Liedon Viertolan jalkapallokenttä

6. Henkilöstö

Vuoden 2024 lopussa kaikkien palvelussuhteiden lukumäärä oli 842. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 661. Lieto-opistossa oli tuntiopettajia n. 41 määräaikaisina, jotka sisältyvät henkilöstön määrään (ovat määräaikaisia).

Varhaiskasvatuksessa on määräaikaisia työntekijöitä kahdesta syystä; perhevapaiden takia sekä kelpoisten työntekijöiden puutteen vuoksi. Kun kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia, lastenhoitajia ja muuta henkilöstöä ei ole saatu rekrytoinnista huolimatta, on ollut välttämätöntä ottaa myös ei-kelpoisia. Ilman koulutuksen tuomaa pätevyyttä heitä ei voi vakinaistaa tehtäviinsä. Pätevän henkilöstön saamiseksi tehtäväkohtaisten palkkojen tulisi olla seudullisesti kilpailukykyisiä.

Koulunkäynninohjaajia tarvitaan eri määrä eri lukuvuosina ja pätevien ohjaajien saatavuus on heikentynyt viime vuosina. Osoittain varmasti myös siksi, että työ on osa-aikatyötä. Vaihtuvuus on myös suurta joka vuosi, koska ohjaajan työ on vaativaa ja moni tekee sitä tilapäisesti. Määräaikaisten koulunkäynninohjaajien määrä vaihtelee vuosittain 15–20 välillä.

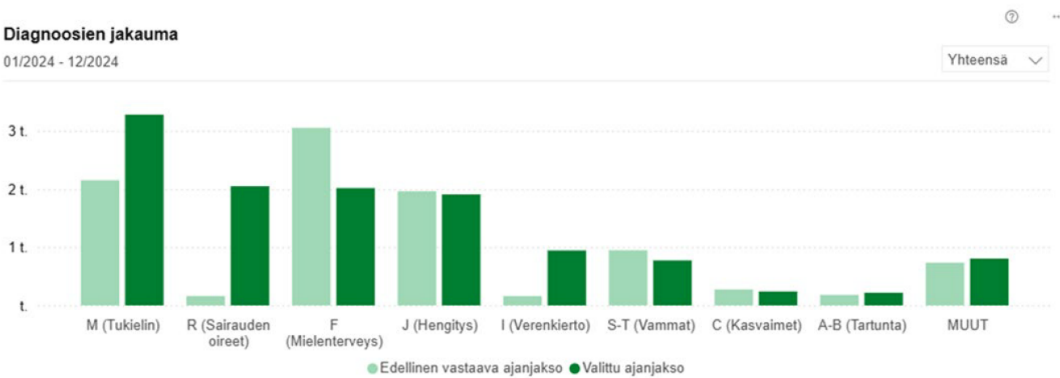
Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolopäiviä oli vuonna 2024 yhteensä 12 823 (edellisenä vuonna 13 553) kalenteripäivää, keskimäärin 16,8 (17,5) kalenteripäivää / htv. Sairauspoissaoloprosentti vuonna 2024 oli 6,7 % (edellisenä vuonna 7 %) (Populuksen tilinpäätösraportti: sairauspoissaolotyöpäivät yhteensä/teoreettiset työpäivät yhteensä HTV).

Vuosi	Sairauspoissaolot, kalenteripäivät	Henkilöstömäärä/ HTV	Sairauspoissaolo % HTV	Sairauspoissaolot keskimäärin HTV
2022	25631	1210	8,4 %	21,2
2023	13553	773	7,0 %	17,5
2024	12823	764	6,7 %	16,8

Diagnoosijakautuma 2024 (Mehiläinen työterveyshuolto)

Suurimmat syyt sairauspoissaoloille olivat Liedon kaupungissa tuki- ja liikuntaelin sairaudet.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että sairauspoissaolojen keskimääräisenä laskennallisena kustannuksena pidetään yleisesti 350 euroa / päivä. Liedon kaupungin henkilöstön sairauspoissaoloja on vuonna 2024 ollut yhteensä 12 823 päivää, jonka laskennallinen kustannus on noin **4,513 miljoonaa euroa**.

Lisäksi huomionarvoinen asia on, että suurimmat syyt sairauspoissaoloille ovat Liedon kaupungissa tuki- ja liikuntaelin sairaudet liittyviä. Positiivisen asiana on todettava, että mielenterveys syiden poissaolopäivät ovat laskeneet edelliseen tilikauteen verrattuna.

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupunkia työnantajana huolehtimaan henkilöstön työhyvinvoinnista ja ennaltaehkäisevästä toiminnasta sairauspoissaolojen vähentämiseksi ja työkyvyn ylläpitämiseksi.

Kuva: Eliisa Lehti, Kunnantupa

7. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2024 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja johtopäätöksistä (tarkastuslautakunnan kannanotto) kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2025 lokakuun valtuuston kokouksessa.

Kuva: Simo Lamminen, Lieto

8. Allekirjoitukset

Liedossa 21. päivänä toukokuuta 2025

Timo Inkinen
puheenjohtaja

Soili Leppänen
varapuheenjohtaja

Petteri Suhonen
jäsen

Simo Satto
jäsen

Simo Lamminen
jäsen

Eliisa Lehti
jäsen

Päivi Tsokkinen
jäsen

Loretta Saarimaa
jäsen